Európsky parlament
2024-2029

PRIJATÉ TEXTY

P10_TA(2025)0248

Polarizácia a nárast represií v Srbsku rok po tragédii v Novom Sade

Uznesenie Európskeho parlamentu z 22. októbra 2025 o polarizácii a náraste represií v Srbsku rok po tragédii v Novom Sade (2025/2917(RSP))

Európsky parlament,

– so zreteľom na Zmluvu o Európskej únii, najmä na jej články 2 a 6,

– so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Srbsku, najmä na uznesenie z 8. februára 2024 o situácii v Srbsku po voľbách[1] a uznesenie zo 7. mája 2025 o správach Komisie o Srbsku z rokov 2023 a 2024[2],

– so zreteľom na pracovný dokument útvarov Komisie z 30. októbra 2024 s názvom Správa o Srbsku za rok 2024 (SWD(2024)0695), ktorý je sprievodným dokumentom k oznámeniu Komisie z 30. októbra 2024 s názvom Oznámenie o politike rozširovania EÚ za rok 2024 (COM(2024)0690),

– so zreteľom na predchádzajúce vyhlásenia EÚ o Srbsku, najmä na otvorený list komisárky pre rozšírenie Marty Kosovej o Srbsku z 5. februára 2025, a na jej následnú návštevu Srbska v apríli 2025,

– so zreteľom na predbežné opatrenie z 29. apríla 2025, ktoré vydal Európsky súd pre ľudské práva a v ktorom Srbsku nariadil, aby sa zdržalo používania sonických zariadení na kontrolu davu,

– so zreteľom na vyhlásenie viacerých osobitných spravodajcov OSN zo 4. augusta 2025, v ktorom odsúdili násilný zásah srbskej vlády proti pokojným demonštrantom,

– so zreteľom na početné správy a vyhlásenia domácich a medzinárodných organizácií pre ľudské práva, nezávislých médií

---

1 Ú. v. EÚ C, C/2024/6339, 7.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6339/oj.

2 Prijaté texty, P10_TA(2025)0093.

a občianskych skupín, ktoré dokumentujú systematické porušovanie práv v Srbsku,

– so zreteľom na Európsky dohovor o ľudských právach,

– so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie,

– so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv,

– so zreteľom na žiadosť Srbska o členstvo v EÚ predloženú 22. decembra 2009,

– so zreteľom na Dohodu o stabilizácii a pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Srbskou republikou na strane druhej[3], ktorá nadobudla platnosť 1. septembra 2013,

– so zreteľom na závery predsedníctva Európskej rady z decembra 2006, na závery Rady z marca 2020 a závery predsedníctva Európskej rady z Kodane z 21. a 22. júna 1993, známe aj ako kodanské kritériá,

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 12. októbra 2011 k žiadosti Srbska o členstvo v Európskej únii (COM(2011)0668), na rozhodnutie Európskej rady z 1. marca 2012 udeliť Srbsku štatút kandidátskej krajiny a na rozhodnutie Európskej rady z 27. 28. júna 2013 o začatí prístupových rokovaní EÚ so Srbskom,

– so zreteľom na Dohovor Organizácie Spojených národov proti korupcii z 31. októbra 2003, ktorého signatárom je Srbsko,

– so zreteľom na článok 136 ods. 2 a ods. 4 rokovacieho poriadku,

A. keďže 1. novembra 2024 sa na železničnej stanici v meste Novi Sad zrútil nedávno zrekonštruovaný betónový prístrešok, pričom zahynulo 16 ľudí a ďalší ľudia boli zranení; keďže rok po tragédii vyšetrovania zatiaľ nepokročili;

B. keďže prítomnosť a vplyv Číny v Srbsku sa v posledných rokoch výrazne zvýšili prostredníctvom rozsiahlych investícií do infraštruktúry, čo vyvoláva obavy o transparentnosť, dodržiavanie noriem EÚ a dodržiavanie environmentálnych predpisov; keďže projekt stanice bol súčasťou vysokorýchlostnej železničnej trate Belehrad – Budapešť a realizoval sa na základe medzivládnej dohody medzi Srbskom a Čínou, mimo rámca bežného legislatívneho rámca EÚ pre verejné obstarávanie, dvoma čínskymi spoločnosťami;[4] keďže

---

[3] Ú. v. EÚ L 278, 18.10.2013, s. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2013/490/oj.

[4] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES (Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014, s. 65, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj).

v správe Komisie o Srbsku z roku 2024 sa už varovalo pred obchádzaním pravidiel verejného obstarávania prostredníctvom takýchto dohôd; keďže v marci 2025 začal úrad Európskeho prokurátora vyšetrovanie možného zneužitia finančných prostriedkov EÚ pridelených na projekt rekonštrukcie železničnej stanice v Novom Sade;

C. keďže zrútenie prístrešku vyvolalo bezprecedentné celoštátne protesty vedené študentmi požadujúcimi spravodlivosť, inštitucionálnu zodpovednosť, transparentnosť, predčasné voľby, volebnú integritu, dodržiavanie občianskych slobôd, deľbu moci, slobodu médií, ukončenie systémovej korupcie a investície do vzdelávania; keďže protesty sa odvtedy rozšírili do celej srbskej spoločnosti;

D. keďže od februára do konca septembra 2025 sa uskutočnilo viac ako 10 700 protestov vo viac ako 630 obciach a 1 200 zhromaždeniach miestnych spoločenstiev vrátane najväčšej demonštrácie v dejinách Srbska 15. marca 2025 a druhej najväčšej demonštrácie 28. júna 2025. Ide tak o najväčšie občianske hnutie za ostatné desaťročia;

E. keďže protesty organizované študentským hnutím boli zväčša pokojné, až na leto 2025, keď žiaľ došlo k niekoľkým násilným incidentom;

F. keďže sa vyskytli ojedinelé prípady vystavovania radikálnych symbolov a extrémnej nacionalistickej, proruskej a šovinistickej rétoriky počas masových protestov, ktoré čelili značnej kritike zo zahraničia a zo samotného Srbska;

G. keďže predchádzajúce voľby, ktoré boli poznačené nátlakom na voličov, kupovaním hlasov a organizovanými autobusovými presunmi voličov v rámci Srbska a zo zahraničia, sa konali za nespravodlivých podmienok a rozhodujúca účasť prezidenta a systémové výhody vládnucej strany narušili celkový priebeh volieb; keďže nezávislí pozorovatelia uviedli, že nedávne miestne voľby v Zaječare a Kosjerići neboli slobodné, ani spravodlivé;

H. keďže srbské úrady sa uchýlili k násiliu proti politickým oponentom a použitiu neprimeranej sily proti demonštrantom v celej krajine; keďže začiatkom roka 2025 sa represie vystupňovali;

I. keďže v marci 2025 počas najväčšieho protestu v srbských dejinách boli demonštranti podľa nezávislých zdrojov napadnutí sonickou zbraňou, čo vyvolalo vážne obavy v súvislosti s primeranosťou a zákonnosťou použitia sily; keďže organizácie na ochranu ľudských práv zhromaždili svedectvá od 3 400 účastníkov, ktorých sa incident dotkol, a to aj napriek oficiálnemu popieraniu zo strany úradov; keďže srbská vláda vyzvala Ruskú federálnu bezpečnostnú službu (FBS), aby tento incident vyšetrila; keďže oficiálne vyšetrovanie incidentu, ktoré zahŕňa viac ako 170 svedeckých výpovedí, je stále

v počiatočnom štádiu a zatiaľ nebolo vznesené žiadne obvinenie;

J. keďže od konca roka 2024 sa protesty stretávajú s represiami vrátane bitia, svojvoľného zatýkania, používania slzotvorného plynu, politicky motivovaných zadržaní, deportácií a masového sledovania; keďže bolo zaznamenaných viac ako 1028 zatknutí a najmenej 340 násilných incidentov, z ktorých niektoré spôsobili vážne zranenia a týkali sa študentov stredných škôl, pričom nezávislí pozorovatelia zdôrazňujú, že tento počet nie je vyčerpávajúci;

K. keďže od augusta 2025 sa násilie ešte viac zintenzívnilo vrátane policajnej brutality, mučenia a sexuálneho násilia voči študentom, vyhrážok policajnej jednotky na ochranu osôb a objektov (JZO), politicky motivovaných trestných stíhaní zo strany vyššej prokuratúry a očierňovacích kampaní provládnych médií;

L. keďže bezpečnostné agentúry nezákonne zaznamenávali a vysielali súkromné rozhovory, z ktorých niektoré boli neskôr použité na obviňovanie študentov a aktivistov z prípravy útokov proti ústavnému poriadku a bezpečnosti Srbska, pričom bola nasadená elitná vojenská jednotka Cobras s cieľom reagovať na domáce zrážky a pri jednej príležitosti dokonca použila ostrú muníciu;

M. keďže provládne davy a odsúdení boli chránení políciou počas násilných protidemonštrácií, zatiaľ čo predstavitelia opozície, študenti a poslanci srbského parlamentu boli zbití a unesení policajtmi v civile;

N. keďže v júli a auguste 2025 komisár Rady Európy pre ľudské práva a Úrad vysokého komisára OSN pre ľudské práva vyzvali srbské orgány, aby zachovali zdržanlivosť, zastavili zásahy proti študentskému hnutiu a dodržiavali ľudské práva a akademickú slobodu;

O. keďže organizácie občianskej spoločnosti vyjadrili obavy v súvislosti s návrhom zákona o novelizácii trestného zákona, trestného poriadku a zákona z roku 2005 o mladistvých páchateľoch a trestnoprávnej ochrane mladistvých, ktorými sa zavádzajú nové trestné činy a prísnejšie tresty, ktoré by mohli neprimerane obmedziť slobodu prejavu a zhromažďovania; keďže takéto ustanovenia predstavujú riziko kriminalizácie foriem pokojného protestu alebo bežného občianskeho správania, ktoré neohrozujú verejnú bezpečnosť ani ústavný poriadok;

P. keďže prezident Vučić, ktorý podľa srbskej ústavy nemá žiadnu formálnu právomoc nad policajnou činnosťou, vymedzil protesty ako „farebné revolúcie“ organizované a financované zahraničnými tajnými službami západných štátov a šíril tento odkaz v provládnych médiách; keďže Zahraničná spravodajská služba Ruska (SVR) túto rétoriku podporila a obvinila EÚ z vykonávania „podvratných činností“ na podporu protestov; keďže viacerí novinári boli napadnutí alebo im bola odopretá ochrana, keď informovali o protestoch;

Q. keďže aj prezident Vučić používa dehumanizujúci jazyk voči politikom EÚ a poslancom Európskeho parlamentu, ktorí demonštrantom vyjadrili podporu;

R. keďže vláda a vládnuca elita normalizovali represie prostredníctvom udeľovania milostí za násilné útoky spáchané stúpencami vlády, pozastavenia verejnej dopravy s cieľom zablokovať protesty, politicky motivovaného vyhostenia zahraničných občanov a obsadenia centra Belehradu provládnymi demonštrantmi;

S. keďže viac ako 150 cudzích štátnych príslušníkov s proruskými názormi absolvovalo v Srbsku strelecký výcvik s cieľom podnecovať nepokoje v Moldavsku pred parlamentnými voľbami v roku 2025; keďže páchatelia tohto trestného činu, z ktorých jeden mal prepojenie na vysokopostaveného srbského predstaviteľa, boli zatknutí až v nadväznosti na pobúrenie v médiách; keďže srbská vláda vyvíjala priamy nátlak na parlamentné voľby v Kosove v roku 2025;

T. keďže skupina srbských občanov, ktorých neskôr zatkli srbské orgány presadzovania práva na žiadosť úradov zo zahraničia, páchala trestné činy z nenávisti medzi rôznymi etnickými a náboženskými skupinami vo Francúzsku a Nemecku s úmyslom vyvolať strach a násilie;

U. keďže srbské úrady opakovane potvrdil záväzok Srbska stať sa členom EÚ a realizovať všetky potrebné reformy, no napriek tomu pokrok dosiahnutý v kľúčových oblastiach, ako sú zásady právneho štátu, sloboda médií, nezávislosť súdnictva a boj proti korupcii, stále zaostáva;

V. keďže predsedníčka Komisie von der Leyenová navštívila 15. októbra 2025 Srbsko;

W. keďže v júni 2025 Komisia oznámila, že v zmysle nariadenia (EÚ) 2024/1252[5] zaradila projekt ťažby lítia a bóru spoločnosti Rio Tinto v meste Jadar na zoznam strategických projektov v krajinách, ktoré nie sú členmi Únie;

1. rok po tragédii si pripomína pamiatku 16 obetí, ktoré prišli o život v dôsledku zrútenia prístrešku železničnej stanice v meste Novi Sad 1. novembra 2024, a vyjadruje solidaritu so zranenými; pripomína svoju výzvu, aby sa v nadväznosti na vyšetrovanie zo strany úradov začalo riadne a transparentné súdne konanie s cieľom postaviť zodpovedné osoby pred súd v súlade so zásadami právneho štátu;

---

[5] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1252 z 11. apríla 2024, ktorým sa stanovuje rámec na zaistenie bezpečných a udržateľných dodávok kritických surovín a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1724 a (EÚ) 2019/1020 (Ú. v. EÚ L, 2024/1252, 3.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj).

požaduje nezávislé technické preskúmanie štrukturálneho zlyhania, komplexné preskúmanie stavebných povolení a postupov stavebného dozoru a úplné posúdenie prípadnej korupcie alebo nedbanlivosti; naliehavo vyzýva srbské orgány, aby rodinám obetí zaručili účinný prístup k spravodlivosti a primeranému odškodneniu; zdôrazňuje potrebu hlbšie preskúmať mieru, do akej korupcia viedla k oslabeniu bezpečnostných noriem a prispela k tejto tragédii;

2. podporuje právo srbských študentov a občanov na pokojné protesty požadujúce zodpovednosť a demokratické reformy priamo spojené so zásadami právneho štátu, ktoré EÚ očakáva od Srbska; zdôrazňuje význam občianskej odvahy, záväzku k nenásiliu a angažovanosti mládeže pre napredovanie Srbska na európskej ceste; berie na vedomie užší výber srbských študentov ako finalistov Sacharovovej ceny za slobodu myslenia za rok 2025; podporuje skutočné pokusy o dialóg o tom, ako môže vláda splniť požiadavky študentov; je hlboko znepokojený tým, že situácia v Srbsku je naďalej napätá a polarizovaná, mohla by poľahky vyústiť do násilia, a je priamym dôsledkom nenávistných prejavov, podpory násilia, očierňovacích kampaní proti oponentom a protieurópskej a proruskej propagandy, ktorú vo veľkej miere šíria vládou kontrolované médiá a vládni predstavitelia, ako aj hrubým zlyhaním oficiálnej strany pri vyrovnávaní sa s minulosťou Srbska; vyzýva všetkých politických a sociálnych aktérov v Srbsku, aby sa zdržali takejto rétoriky a prispievali k podpore atmosféry vzájomného rešpektu, demokratického dialógu a zmierňovania napätia; naliehavo vyzýva srbskú vládu, aby podporovala inkluzívnu politickú účasť a zaručila rovnaký prístup k médiám pre všetky politické strany a kandidátov; zdôrazňuje význam depolarizácie verejnej diskusie a pestovania politickej kultúry založenej na tolerancii, kompromise a rešpektovaní demokratických inštitúcií; vyzýva občiansku spoločnosť, médiá a vzdelávacie inštitúcie, aby zohrávali aktívnu úlohu pri prekonávaní spoločenských rozdielov a posilňovaní demokratickej odolnosti;

3. vyjadruje znepokojenie z prehlbujúcej sa politickej polarizácie v Srbsku; vyzýva všetky politické subjekty, zástupcov občianskej spoločnosti a relevantné zainteresované strany v Srbsku, aby spolu začali viesť konštruktívny dialóg bez tlakov a zásahov zvonka, ktorého cieľom bude uvoľnenie politickej a sociálnej polarizácie, budovanie vzájomnej dôvery medzi inštitúciami a hľadanie udržateľného spôsobu, ako krajinu posunúť ďalej; kladie dôraz na to, že zvrchovanosť a politická trajektória Srbska by mali odrážať ambície jeho občanov;

4. čo najdôraznejšie odsudzuje vlnu štátom ovplyvňovaného násilia, zastrašovania a nerozlišujúceho zatýkania pokojných demonštrantov, novinárov, organizácií občianskej spoločnosti a predstaviteľov opozície v Srbsku; odsudzuje očierňujúce kampane, zastrašovanie médií a zneužívanie osobných údajov na diskreditáciu protestujúcich a naliehavo vyzýva srbské orgány, aby zabezpečili slobodu médií; vyzýva vysokých predstaviteľov, aby prestali so štvavou rétorikou,

ktorá podnecuje nepriateľstvo alebo násilie; odsudzuje využívanie nezákonného sledovania demonštrantov, napríklad používaním systémov Pegasus, Cellebrite a NoviSpy; jej osobitne znepokojený nasadením akustických zariadení s dlhým dosahom a rozsiahlym využívaním slzotvorného plynu proti civilnému obyvateľstvu; vyzýva na prijatie a vykonávanie jasných protokolov o zákonných technológiách kontroly davu a nezávislých mechanizmov dohľadu; vyzýva srbskú vládu, aby v plnej miere zaručila a rešpektovala právo svojho ľudu na zhromažďovanie a slobodu prejavu v súlade so srbskou ústavou, Všeobecnou deklaráciou ľudských práv a s Európskym dohovorom o ľudských právach; ďalej odsudzuje všetky formy nenávistných prejavov a podnecovania k nenávisti, najmä voči národnostným menšinám;

5. považuje srbské vedenie za politicky zodpovedné za stupňovanie represií, normalizáciu násilia a oslabenie demokratických inštitúcií; vyjadruje poľutovanie nad tým, že najvyšší štátni úradníci aktívne šíria konšpiračné teórie o zrútení prístrešku ako sabotáže alebo teroristického útoku; je znepokojený nedostatočnou reakciou štátnych inštitúcií vrátane orgánov presadzovania práva a súdnictva, ktoré by tieto nepodložené tvrdenia vyvrátili;

6. varuje pred zneužívaním trestného práva na potlačenie občianskej účasti; zdôrazňuje, že zmeny trestného zákona, trestného poriadku a zákona z roku 2005 o mladistvých páchateľoch a trestnej ochrane mladistvých nesmú viesť ku kriminalizácii mierového správania alebo nenásilných foriem protestov; pripomína, že primerané uplatňovanie trestných sankcií je základným kameňom právneho štátu a záväzkov Srbska podľa Európskeho dohovoru o ľudských právach;

7. vyjadruje znepokojenie nad nezákonnými zatknutiami pred protestmi z 15. marca a 28. júna 2025, ktorým predchádzali uniknuté záznamy rozhovorov podozrivých zverejnené provládnymi médiami; konštatuje, že niekoľko politických aktivistov a členov opozičnej strany Hnutie slobodných občanov (PSG) bolo z týchto dôvodov zatknutých a že niektorí z nich sú naďalej v domácom väzení alebo v exile; vyzýva na ich okamžité prepustenie;

8. vyzýva na urýchlené, nestranné a transparentné vyšetrenie všetkých obvinení zo zbytočného a neprimeraného použitia sily, svojvoľného zatýkania, zadržiavania, mučenia, sexuálneho násilia voči zadržaným, politicky motivovaného stíhania a iných závažných porušení ľudských práv vrátane pľutia na zadržiavané osoby a ich bitia, slovného ponižovania a vyhrážania sa smrťou; vyzýva úrady, aby dôkladne preskúmali tvrdenia, že tieto hrozby pochádzajú od vysokopostavených príslušníkov jednotky JZO, najmä jej veliteľa Marka Kričaka; opakuje, že tieto činy by mohli predstavovať neľudské a ponižujúce zaobchádzanie zakázané medzinárodným právom a policajnými protokolmi;

9. berie na vedomie demisiu predsedu vlády Vučevića, ktorú potvrdilo

Národné zhromaždenie 19. marca 2025, a následné vymenovanie novej vlády pod vedením Đura Macuta 16. apríla 2025;

10. berie na vedomie zatknutie a následné prepustenie bývalých ministrov vlády Tomislava Momirovića a Gorana Vesića v auguste 2025 na základe obvinení zo zneužitia úradnej moci a podozrenia zo spôsobenia škody srbskému štátnemu rozpočtu vo výške najmenej 115 miliónov USD v súvislosti s rekonštrukciou železničnej trate Belehrad – Budapešť vrátane zrúteného prístrešku železničnej stanice v meste Novi Sad; vyjadruje hlboké poľutovanie nad obštrukciou spravodlivosti, ktorá bráni tomu, aby osoby zodpovedné za zrútenie prístrešku na železničnej stanici boli brané na zodpovednosť; odsudzuje očierňujúce kampane šírené provládnymi kanálmi proti sudcom a prokurátorom, ktorí sa usilujú o presadzovanie zásad právneho štátu;

11. rozhodne odsudzuje odvetné akcie vlády voči zamestnancom v školstve a kultúrnom sektore za podporu protestov vrátane prepúšťania, znižovania platov, prítomnosti polície v univerzitných areáloch a odobratia finančných prostriedkov verejným univerzitám;

12. vyzýva srbské orgány, aby okamžite obnovili financovanie univerzít; vyzýva príslušné inštitúcie, aby zabezpečili neobmedzenú účasť akademickej a výskumnej obce na projektoch financovaných EÚ;

13. odsudzuje konanie členov vládnucej strany pri organizovaní nezákonného tábora v Pionirskom parku pred budovou predsedníctva a jeho následné rozšírenie na námestie s výhľadom na Národné zhromaždenie; je vážne znepokojený viacerými správami o osobách s kriminálnym pôvodom, ktoré vládnuca strana zmobilizovala v rámci aktivít namierených proti protestom, útokov na demonštrantov pyrotechnikou, ďalšieho zvyšovania napätia, násilia a polarizácie v krajine; odsudzuje útoky na príslušníkov národnostných menšín vrátane Slovákov v Bačkom Petrovaci, Rumunov, Bulharov a Chorvátov a využívanie etnických urážok provládnymi médiami;

14. odsudzuje svojvoľné udeľovanie prezidentských milostí osobám odsúdeným alebo stíhaným za násilie voči študentom a iným občanom, ktorí sa zúčastnili na pokojných protestoch, a považuje takéto konanie za priamy zásah do spravodlivosti a za vážne narušenie zásad právneho štátu;

15. vyzýva srbské orgány, aby umožnili bezpečný návrat všetkých občanov, ktorí opustili krajinu v dôsledku politických represií, zastrašovania alebo strachu z prenasledovania, a aby im zaručili plnú ochranu a reintegráciu v súlade s právnymi predpismi a medzinárodnými záväzkami Srbska;

16. dôrazne odsudzuje nezákonné zatknutie a vyhostenie občanov EÚ, ktorí urobili vyhlásenia na podporu protestujúcich študentov, a zverejnenie osobných údajov občanov EÚ odsúdenými vojnovými zločincami; vyjadruje znepokojenie nad rastúcim počtom prípadov

zadržania občanov EÚ na hraniciach Srbska;

17. čo najdôraznejšie odsudzuje slovné útoky najvyšších srbských predstaviteľov na poslancov Európskeho parlamentu za ich účasť na študentských protestoch alebo ich vyhlásenia v súvislosti s tými to protestami, z ktorých najznámejší je útok prezidenta Vučića na poslancov Európskeho parlamentu zo skupiny Verts/ALE z 5. septembra 2025;

18. odsudzuje zjavné zasahovanie Ruskej federácie do srbských protestov prostredníctvom dezinformácií šírených jej predstaviteľmi vrátane Vladimíra Putina, ktorí tvrdia, že protesty sú súčasťou „farebnej revolúcie“ podporovanej západom; odmieta všetky obvinenia srbských predstaviteľov a provládnych médií, že EÚ a niektoré jej členské štáty sa podieľali na organizovaní študentských protestov s cieľom vyvolať „farebnú revolúciu“; vyzýva srbské orgány, aby namiesto účasti na šírení takejto škodlivej propagandy v domácich médiách prijali opatrenia proti nej; je naďalej znepokojený nacionalistickou rétorikou niektorých častí protestného hnutia; vyjadruje poľutovanie nad pokračujúcim používaním nacionalistickej rétoriky, ako sú pojmy „Veľké Srbsko“ a „Srbský svet“, ktoré v minulosti propagovali niektorí členovia srbskej vlády; pripomína, že takáto rétorika nemá miesto vo vzťahoch medzi EÚ a Srbskom a oslabuje regionálnu stabilitu;

19. so znepokojením konštatuje, že súbežne s prebiehajúcimi protestmi srbská vláda zrejme rokuje s majiteľmi spoločnosti United Media s cieľom „oslabiť“ nezávislé médiá, ktoré prevádzkuje; upozorňuje, že ak by sa to potvrdilo, predstavovalo by to vážny útok na už aj tak ohrozenú pluralitu médií v Srbsku; vyzýva Srbsko, aby sa zosúladilo s politikami EÚ v boji proti zahraničnému zasahovaniu a dezinformačným kampaniam;

20. vyzýva na okamžité a úplné vykonanie všetkých odporúčaní medzinárodných volebných pozorovateľských misií Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE), Úradu pre demokratické inštitúcie a ľudské práva s cieľom zabezpečiť slobodné a spravodlivé voľby v Srbsku, najmä tých, ktoré sa týkajú nezávislého auditu zoznamu voličov, transparentného a pluralitného vymenovania členov rady Regulačného úradu pre elektronické médiá (REM) a zabezpečenia spravodlivého a rovnakého prístupu k vysielaciemu času vo verejnoprávnom vysielaní RTS pre všetky politické subjekty;

21. vyzýva srbské orgány, aby vykonali plne transparentnú komplexnú kontrolu technickej bezpečnosti všetkých zariadení infraštruktúry vrátane zariadení na železničnej trati z Belehradu cez Novi Sad po hranicu s Maďarskom s cieľom zabezpečiť ich štrukturálnu integritu, bezpečnosť a súlad s medzinárodnými normami; naliehavo vyzýva srbské orgány, aby neuvádzali do prevádzky žiadne infraštruktúrne zariadenia, ktoré nemajú potrebné povolenia a certifikáty na bezpečné a nepretržité používanie, najmä tie, ktoré sa nachádzajú na

medzinárodných a regionálne dôležitých dopravných koridoroch;

22. nabáda Srbsko, aby posilnilo spoluprácu so Skupinou štátov proti korupcii (GRECO) a aby v plnej miere plnilo svoje záväzky vyplývajúce z Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii; vyzýva na zvýšenie transparentnosti vlastníctva a financovania pri verejnom obstarávaní projektov v oblasti infraštruktúry; zdôrazňuje, že Srbsko musí pri schvaľovaní takýchto projektov chrániť environmentálne normy a práva miestnych a národnostných menšín;

23. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby pozorne sledovali vykonávanie reforiem prostredníctvom prístupového procesu k EÚ a reformného programu prijatého v rámci Nástroja na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán; uznáva pokrok Srbska v určitých oblastiach vrátane hospodárskeho rastu, prepojenosti regionálnej infraštruktúry a spolupráce s EÚ v oblasti riadenia migrácie a energetickej bezpečnosti; víta účasť Srbska na projektoch financovaných EÚ v rámci plánu rastu pre západný Balkán a zelenej agendy; nabáda Srbsko, aby pokračovalo v reformách v súlade s normami EÚ, a opätovne potvrdzuje pripravenosť EÚ podporovať srbský ľud v jeho úsilí o demokratickú, prosperujúcu a európsku budúcnosť;

24. zdôrazňuje svoj dlhodobý záväzok voči európskej perspektíve Srbska a budúcemu členstvu v EÚ, pričom jasne zdôrazňuje, že pokrok v oblasti pristúpenia k EÚ závisí od plného dodržiavania hodnôt EÚ, procesu skutočne založeného na dosiahnutých výsledkoch a dodržiavania demokracie, právneho štátu a základných práv, ktoré patria medzi kodanské kritériá;

25. opakuje, že prístupové rokovania so Srbskom by mali napredovať len na základe merateľného a udržateľného pokroku v základných oblastiach, najmä v oblasti zásad právneho štátu, boja proti korupcii a organizovanému zločinu, nezávislosti súdnictva, slobody médií, reformy verejnej správy, plného zosúladenia so spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou EÚ (SZBP) a sankcií proti Rusku; pripomína, že Srbsko zostáva dôležitou výnimkou na západnom Balkáne, pokiaľ ide o zosúlaďovanie so SZBP; zdôrazňuje, že postupné zosúlaďovanie so SZBP je kľúčovou požiadavkou pre všetky kandidátske krajiny EÚ; vyzýva srbské orgány, aby podporovali otvorenú diskusiu o pristúpení k EÚ založenú na faktoch;

26. opakuje svoju silnú podporu srbským organizáciám občianskej spoločnosti, obhajcom ľudských práv a nezávislým aktivistom, ktorí sa usilujú o posilnenie demokracie, právneho štátu a základných práv; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila primerané a dostupné financovanie a mechanizmy účinnej ochrany aktérov občianskej spoločnosti; odsudzuje akúkoľvek formu zastrašovania, obťažovania alebo administratívneho nátlaku na mimovládne organizácie a aktivistov; zdôrazňuje kľúčovú úlohu občianskej spoločnosti pri podpore transparentnosti, monitorovaní demokratických noriem a

braní verejných orgánov na zodpovednosť;

27. podporuje urýchlené vyslanie ad hoc vyšetrovacej misie EÚ do Srbska za účasti Európskeho parlamentu s cieľom posúdiť na mieste stav demokracie, prebiehajúce protesty, útoky na demonštrantov a represie voči študentom, akademikom, pedagógom a zamestnancom verejného sektora;

28. vyzýva najvyšších predstaviteľov EÚ, aby sa zdržali nepodložených vyhlásení, v ktorých by chválili reformný proces v Srbsku; víta zmenu tónu predsedníčky Komisie počas jej nedávnej návštevy Srbska, ktorá odráža presnejšie posúdenie základných problémov Srbska a negatívnych výsledkov v oblasti zásadných reforiem; berie na vedomie oznámenú dohodu týkajúcu sa nezávislého overovania registra voličov a mediálneho regulačného orgánu Rady REM, pričom zdôrazňuje, že pokrok sa hodnotí na základe realizácie reforiem;

29. vyzýva Komisiu, aby v súlade s globálnym sankčným režimom EÚ v oblasti ľudských práv začala iniciatívu na uvalenie cielených individuálnych sankcií na osoby zodpovedné za závažné porušovanie práva a ľudských práv v Srbsku;

30. vyzýva členské štáty EÚ, aby posilnili ochranné opatrenia pre ohrozené osoby vrátane núdzových víz a programov premiestnenia; naliehavo vyzýva diplomatické misie EÚ a členských štátov, aby podrobne monitorovali všetky prebiehajúce súdne konania súvisiace s protestmi; naliehavo vyzýva členské štáty EÚ, aby jednotne reagovali na odklon Srbska od demokracie, a to aj zvážením cielených sankcií voči jednotlivcom zodpovedným za závažné porušenia právnych predpisov a ľudských práv v Srbsku;

31. vyzýva všetky krajiny, ktoré sa zúčastnia na nadchádzajúcej výstave Expo 2027 v Srbsku, aby zohľadnili vážne obavy a dôkazy o rozšírenej korupcii spojenej s vládnucimi orgánmi, ako aj údajné nedodržiavanie základných stavebných noriem a právnych požiadaviek pri organizácii a výstavbe výstavy;

32. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie predsedovi Európskej rady, Komisii, podpredsedníčke Komisie/vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, vládam a parlamentom členských štátov a prezidentovi, vláde a Národnému zhromaždeniu Srbska, Úradu OBSE pre demokratické inštitúcie a ľudské práva, Parlamentnému zhromaždeniu OBSE a Parlamentnému zhromaždeniu Rady Európy.